కారుమేఘం

గరికపాటికృష్ణమూర్తి

ఢిల్లీ—మద్రాసు జి. టి. మంచి స్పీడులో పోతోంది. ఫస్టుక్లాస్ కూపేలో కూర్చున్న రావు ఆలోచనలు కూడ అంత వేగం పుంజుకొని పరుగెత్తుతున్నాయ్. కిటికి ప్రక్కన కూర్చొని బయటకు చూస్తున్నాడు. ముఖంలో దిగులు; విచారం; ఆవేదన. స్పీడులో దూరాన ఉన్న చెట్లు పేమలు దగ్గరవుతున్నయ్. దగ్గరవి దూరంగా పోతువున్నవి. సుమిత్ర పత్రిక చదువుకొంటున్నది. పిల్లలిద్దరూ మరోవైపున బయట ప్రపంచం చూస్తూ ఆనందిస్తున్నారు. భార్య వంక చూశాడు. ఇతరుల బాధా విచారాలు తనవి కానట్లు పత్రికా పఠనంలో లీనమై ఉన్నది. పిల్లలు సరేసరి, మంచి సీనరీ వచ్చినప్పుడు కేరింతలు కొడుతున్నారు సముద్రపు నురుగులాంటి వాళ్ళు.

నాన్న ఎలాగున్నాడో?...టెలిగ్రాం అందుకొనే పన్నెండు గంటలయింది. ఈపాటికి ..ఛ!... ముఖ్యంగా అమ్మ ఎంత బాధ పడుతుందో! ముచ్చటగా ముగ్గురు కొడుకుల్ని కన్నా ఒక్కడూ యింటిపట్టున లేడు. తను ఢిల్లీలోనే ఉంటున్నాడు. రెండోవాడు ఎయిర్‌ఫోర్సులో పైలట్‌గా మద్రాసులో ఉన్నాడు. మూడోవాడు మధు మాత్రం వైజాగ్‌లో డాక్టరుగా ఉన్నాడు. కొంత దగ్గర ఉన్నవాళ్ళల్లో వాడే. వాడైనా సమయానికి చేరుకున్నాడో లేదో!... అమ్మ ఒక్కతే యీ కష్టకాలంలో యెంత యిదై పోతుందో!! ఏనాడూ ఒకళ్ళని ఒక మాటని ఎరుగదు. అనిపించుకొన్నదీ కాదు. కష్టాల్లోనూ, సుఖాల్లోనూ ఎప్పుడూ చిరునవ్వు చిందిస్తూ అమృతం వర్షించేది. ముఖం నిండా పెద్ద కుంకుమబొట్టు పెట్టుకొని మనసారా దీవిస్తూ తాము యే పనులకి బయలుదేరినా వీడుకొలిచ్చేది. అమ్మకిక ఆ చిరునవ్వు ఉండదు కాబోలు! ఆ బొట్టు ఉండదు కామాలి.

'డాడీ! డాడీ!! ఆ జంతువు లేంటి డాడీ.' గొర్రెల్ని చూపించి అడుగుతున్న పాప మాటలతో యీ లోకంలోకి వచ్చాడు రావు.

'గొర్రెలమ్మా!' ముభావంగా సమాధానమిచ్చాడు. సమాధానంలో ఉన్న 'డ్రైనెస్' అర్థమయిన దానిలా మళ్ళీ వెళ్ళిపోయింది పాప.

పిల్లలు తన విచారాన్ని అర్థం చేసుకోలేదనిస్పి. భార్య తన ఆవేదనలో పాలు పంచుకోవటం లేదని బాధ పడుతున్నాడు. కాని తాను మాత్రం యేం చేస్తున్నాడు? అవసాన దశలో ఉన్న నాన్నను గూర్చి ఆలోచించటం లేదు. నాన్నకు సేవలు చేస్తూ అమ్మపడే కష్టాల్ని, ఆయన్ని గూర్చి ఆమె పొందే దుఃఖాన్ని గూర్చి తను బాధపడుతున్నాడు. తన ప్రవర్తన తనకే విడ్డూరంగా ఉన్నది.

అయితే నాన్న...నాన్నను గురించి పాత కథలన్నీ ప్రత్యక్షంటే...అవన్నీ యీ సమయంలో చేయవలసిన పని కాదు ... అయినా ముసురుకొంటున్నాయ్.

ఆయనకీ— తనకూ ... తనకే ఏమిటి? మిగతా తమ్ముళ్ళిద్దరికీ కూడా యే నాడూ రాజీ కుదరలేదు. అమ్మ ఒక సేతుబంధనంలా ఉండి యీ బాంధవ్యాలు, మమతానురాగాల్ని ముడేసి లాక్కొస్తుందికాని లేకపోతే యేనాడో తెగిపోయేవి. తండ్రంటే కృతజ్ఞతా భావం లేని సంస్కారహీనులు కాదు. ఏనాడూ ఆయనలో ఆప్యాయత ఆదరణలను రుచి చూడలేదు. పైగా తమ దారిని తమని పోనివ్వ లేదు సరికదా ఎప్పటికప్పుడు ప్రతివిషయంలోనూ ఒక యుద్ధాన్ని లేవదీసేవాడు. బయట ప్రపంచానికి తాము ముగ్గురూ, బుద్ధిమంతులూ—యోగ్యులూ అయినా ఆయన దృష్టిలో మాత్రం చవట దద్దమ్మలే.

'ఛాయ్! ఛాయ్ సాబ్.'

ఏదో స్టేషను వచ్చింది. పిల్లలకి శ్రీమతికి తినుబండారాలు కొని తలొక చాయి ఆర్డరిచ్చాడు. తనొక టీ తీసుకొన్నాడు.

'డాడీ! డాడీ! అవి కొని పెట్టవూ?' బాబు అడిగాడు.

అమ్మేవాడిని పిలిచి కొని పెట్టాడు.

'నాన్నా! నాన్నా! ఆ బండి కొని పెట్టవూ?' చిన్నప్పుడు ప్రక్క వూరి తిరణాలలో అడిగాడు తను.

'ఛత్! వెధవ. అదెందుకురా ఇంటికెళ్ళే లోపటికి విరిగిపోతుంది.'

అయినా తను మారాం చేశాడు. ముద్దూ మురిపెం తీర్చలేదు సరికదా తిరణాలని లెక్క చేయకుండానే చావమోది నోరు ముయ్యించాడు.

హైస్కూల్లో చదువుకున్నప్పుడు కూడా నిక్కర్లే కాని అమ్మ పుణ్యమా అని ఆఖరికి ఎలాగో స్కూలు ఫైనల్లో రెండు ప్యాంట్లు కుట్టించుకో గలిగాడు.

తర్వాత కాలేజీకి వెళ్ళేటప్పుడు ఖర్చుల విషయమై మరో చిన్నపాటి యుద్ధం. ఎన్ని యుద్ధాలు జరిగినా కొడుకులకి కావాల్సినవి సాధించుకొంటూనే ఉండేది అమ్మ. తను కోసం ఆమె పడేది తిట్లన్నీ.

కాలేజీకి పట్నం వచ్చి కొంచెం స్వేచ్ఛా వాయువు పీల్చుకో గల్గినా అడుగడుక్కొక సి. ఐ. డి. పెట్టాడు. ఈ విషయం చాలా కాలానికి గాని తెలియలేదు. అట్లని తను యేనాడూ దొరికిన స్వేచ్ఛని దుర్వినియోగం చేసుకోలేదు. పైపెచ్చు నాన్న తనని చూచి మెచ్చుకోవాలని, యేనాటికైనా తన్ను పొగడాలని పట్టుదలతో కష్టపడి చదివాడు. కష్టానికి తగ్గ ఫలితాన్నే పొందాడు. బి. ఏలో ఫస్టు క్లాసు వచ్చింది. అమ్మ సంబరపడి పోయింది. వెయ్యేనుగులు యెక్కినంత పనైయింది.

'చూశారా! పెద్దాడు.' విజయగర్వంతో చుట్టుప్రక్కలవాళ్ళు తనను ఎలా మెచ్చుకొంటున్నది పూసగుచ్చినట్లు చెప్పింది.

అప్పుడు కాబోలు నాన్న ముఖం మీద ఓ చిరునవ్వు మొలిచింది. అదీ ఆ బుర్ర మీసాలనుండి బయటకు రానేలేదు.

ఆ తర్వాత యం. ఏ. కోసమని నార్త్ ఇండియా వెళ్ళాడు, రెండేళ్ళకు అదీ అయిపోయింది. మరో యేడు ఆ ప్రాంతాల్లోనే లెక్చరర్ గానూ ఐ.ఏ.యస్. చేశాడు. అదృష్టవశాత్తూ అదీ ప్యాసయ్యాడు. ప్యాసయినపుడు 'నా కొడుకు ఐ. ఏ. యస్. ప్యాసయ్యాడని చెప్పుకొన్నాడో లేక 'నా కొడుకుని కలెక్టర్ను చేశా'నని చెప్పుకొన్నాడో తనకు తెలియదు. కాని ఆ పరీక్ష ప్యాసవ్వటమే తమిద్దరిమధ్యా అతుకులు బొతుకులుగా ఉన్న సంబంధాలకు స్వస్తి పలకటం జరిగింది. ఐ. ఏ. యస్. ప్యాసయినందుకు 'సంతోషం' అని యేమి ఉత్తరం రాశాడో తర్వాత ప్రతి ఉత్తరం లోనూ దీవెనలే. ఐ. ఏ. యస్. ప్యాసయ్యాడు—వాడూ ఒక ఆఫీసర్ కాబోతున్నాడని లేకపోయినా మీసాలొచ్చిన కొడుకుని మిత్రుడిలాగ చూచుకోవాలన్న యింగిత జ్ఞానమున్నా లేకుండా అవాకులూ చెవాకులతో వచ్చేవి ఉత్తరాలు.

అక్క కూతురు హేమ పుట్టినప్పటి నుండి తన 'పెళ్ళా'మనే ఆటూ యిటూ వారి అభిప్రాయాలు కాని తాను యేనాడూ తన అభిప్రాయాన్ని చెప్పలేదు. ఆ అవసరం కల్గలేదు. నీ అభిప్రాయ మేమిటని అడగనూలేదు. అది తన తప్పు కాదు వాళ్ళదో అడక్కొనేవానికి తను బాధ్యుడు కాదు. వాళ్ళ కోర్కెను విధిగా నెరవేర్చాలన్న ధర్మం తనమీద లేదు. అయినవాళ్ళు, రక్తసంబంధీకులైనవాళ్ళ అభిప్రాయానికి గౌరవం యివ్వాల్సినమాట వాస్తవమే. వారికి తన మీద అధికారం ఉండే మాట నిజమే. కాని తన అభిరుచుల్ని వ్యక్తిత్వాన్ని పణంగా ఒడ్డే మాత్రం కాదు.

ఇక్కడే నాన్నకు గట్టిగా ఎదురు తిరిగింది. దింట్లోనే అమ్మ కూడా నాన్న పార్టీ అయింది కూడా. ఈ పెళ్ళి గొడవలోనే యిద్దరూ యెప్పటికీ కల్సుకోలేని ఉత్తర దక్షిణ ధృవాలైపోయారు.

సుమిత్ర తాను పనిచేసే కాలేజీలో లెక్చరర్గా పనిచేయకపోతే యెలాగుండేదో?

కాని నాన్నకు యెప్పటికైనా యేదో విషయంలో కన్‌ఫ్రంట్ అవ్వాల్సి వస్తుందని తనకు తెల్సు. దానికి యీ సుమిత్ర కారణమైంది.

ఆఖరికి పెళ్ళి కూడా మిత్రుల సహాయంతో చేసుకొన్నాడు. వచ్చి దీవించడానికి కూడా నాన్నకు ఆత్మగౌరవం అడ్డొచ్చింది, అమ్మకి నాన్న అడ్డొచ్చి ఉంటాడు. తమ్ముళ్ళని స్వాతంత్ర్యం లేనివాళ్ళు. ఇక అక్కా బావ శత్రువులే అయ్యారు.

పెళ్ళయిన కొంతకాలంవరకూ అమ్మ కూడా ఉత్తరాలు రాయకపోయినా తర్వాత ఉండలేకపోయింది. ఇంటి దగ్గర విషయాలు అన్నీ వ్రాస్తూ ఉండేది. తమ్ముళ్ళూ రాస్తూ ఉండేవాళ్ళు, తను కూడ తన బాగోగుల గురించి ఎప్పటికప్పుడు వాళ్ళకి తెలియచేస్తూనే ఉన్నాడు.

అమ్మా నాన్నలు మాత్రం రాకపోకలు బంద్ చేశారు. తమ్ముళ్ళు మాత్రం అప్పుడప్పుడూ వచ్చిపోయేవాళ్ళు.

తనకు ఆశ్చర్యం కలిగించేదేమిటంటే బాబు పుట్టినప్పుడు అమ్మ వచ్చి చూచిపోవటము. అపుడు హైదరాబాద్లో ఉన్నాడు తాను.

'నాన్న కూడా రాలేకపోయారా అమ్మా?'

'నీవచ్చావుగనుకనా ?'

పెద్దవాళ్ళ పట్టుదలలు మాత్రం అంత గాలి కెగిరిపోయేనా అన్న విసురు

తన పెళ్ళయినప్పటినుండి యెప్పుడూ గుంటి గడప తొక్కి యెరగడు అసలు నాన్నకు పెద్ద కోడలు యెలాగుంటదో కూడ తెలియదు. ఈ విషయంలో అనేక సార్లు తనలో తాను తర్కించుకొన్నా వెళ్ళకపోవటమే శ్రేయస్కరమనే నిశ్చయానికొచ్చాడు. జరిగున్న భాగోతమని తను సర్దుకుపోగల్గినా ముక్కూ మొహం యెరుగని సుమిత్ర కూడా బాధపడాల్సి వస్తుందని ఆ ప్రయత్నమే విరమించాడు.

కాని యీనాటికైనా నాన్నే గెలిచాడు.

అయితే తను తలొగ్గి వెళ్తున్నాడా ? లేక లోకభీతికేత పోతున్నాడా ?...ఏమో ! ఏదైనా కావొచ్చు అంతరాంతరాల్లో ఎక్కడో మిణుకు మిణుకు మంటున్న నాన్న మీది అనురాగం కావొచ్చు. అమ్మ మీదున్న ప్రేమానురాగాలవలన కావొచ్చు ఎంత గొప్పవాడైనా, దేన్ని ఖాతరు చేయనివాడని అనుకొంటున్నా లోలోపల లోకం యేమనుకొంటుందో అన్న భయమూ కావొచ్చు. ఏదైనా ఈ ప్రయాణానికి నాన్న కారణం కాబట్టి ఆయనే గెలిచాడు.

రాత్రి ఎనిమిదయింది. ఏదో స్టేషను వచ్చింది. మీల్సుకి అందరూ దిగుతున్నారు. సుమిత్రకి పిల్లలకి భోజనానికి ఆర్డ

'ప్రశ్నావళి' శీర్షికకి ప్రశ్నలను పంపేవారు కవరుమీద స్పష్టంగా 'ప్రశ్నావళి,' ఆంధ్ర సచిత్ర వార పత్రిక, మద్రాసు—1.' అని వ్రాయకోరుతున్నాము.— సం॥

దేవి పిల్స్ REGD
వాడండి ముఖ్యంగా అలస్యమైన
క్రమముగాకాక పోయిన, బాధతోకూడిన,
లేక ఆగిపోయినబహిష్టకు
వ్యర్థితిలోను ఆరోగ్యమునకు ఎట్టిహాని కలిగింపవు
SEALED PACKING 28 & 14 TABLETS
AVAILABLE AT ALL CHEMISTS
MFRS SEENU & CO., MADRAS-81

35సం॥ అనుభవం
వరిబీజము బుడ్డలు బీజకుట్లు
మొదలగు వ్యాధులకు ఆపరేషన్
లేకుండా గ్యారంటిగా బాగుచేయబడును
రావు అండ్ కో ఆసుపత్రి
గౌలిగూడ సిటీ బస్ డిపో ఎదుట,
రామ్ మందిర్ రోడ్, హైదరాబాద్-12 ఆ.ప్ర
ఆఫీస్ ఫోన్: 42870 ఇంటి ఫోన్: 38544.

మూత్రము తరచుగా విసర్జిస్తున్నారా?
(Sal Sal Boo)
"యూరిటోన్ బిళ్ళలు" ప్రాచీన కాలం నుండి ప్రఖ్యాతిచెందిన యునాని వైద్యవిధానంలో అపూర్వమైన వనమూలికలు, ఓషధులతోను, కషాయములతోను శాస్త్రీయంగా తయారైన బిళ్ళలు— ఈ వ్యాధిని నిర్మూలించగలవు
"యూరిటోన్" సాదుపైనది. నిరాపాయమైనది. సులభంగా తీసికోవచ్చును. ప్రత్యేక ఆహారనియమాలు లేవు. సామాన్య ఆరోగ్యంకలవారుకూడా ఈ మందులో శక్తినిచ్చే గుణముకలదు గాన, వాడవచ్చును. వివరములకు క్యాటలాగుకు వ్రాయండి. ఉచితంగా పంపెదము. ధర: 40 బిళ్ళలుగల సీసా రు.10 మాత్రమే. ప్యాకింగ్ అండ్ పోస్టేజి రు. 2 అదనం. ఒకేదఫా 2 లేకఅంతకు మిక్కుటమైన సీసాలకు ఆర్డరుపంపువారికి పోస్టేజి ఉచితం
BARRYS'(HERBAL)LABORATORIES(A.P.)
G.P.O. BOX No. 107, Calcutta.

కారుమేఘం

రిచ్చాడు. తనకు భోజనం చేయ బుద్ధి పుట్టటంలేదు. ఏదో నాల్గు పళ్ళు తీసుకొన్నాడు,

కొంచెంసేపటికి రైలు మళ్ళీ బయలుదేరింది. ఏదైనా చదువుదామని పుస్తకం తెరిచాడు కాని మనసు లగ్నం కావటంలేదు. అదెప్పుడో వెళ్ళిపోయింది.

పది సంవత్సరాల వెనక్కి వెళ్ళింది.

ఆ ముందుకు పోయింది.

ఇంకా దానికంటే ముందుకుపోయి ఒకప్పుడు తనూ అంతర్భాగంగా ఉన్న తన యింటి చుట్టూ. ఆ యింటిలో ఉండే మనుష్యులు, వారి పరిస్థితుల చుట్టూ తిరుగుతూ ఉన్నది.

ఒక గార్డినాల్ వేసుకొన్నాడు. అయినా ఆ ఆలోచనల వైబ్రేషన్స్ పోలేదు. వాటం బెటి తను—తనెంబటి అవి, ఆ వేటలోనే యెప్పుడో నిద్రపట్టింది.

* * *

తమ్ముళ్ళురాము, మధు ఎదురుగా కూర్చున్నారు చెరొక కుర్చీమీద. అమ్మ అపర శోకమూర్తిలా ఉన్నది. చుట్టూ ఒలగం ఉన్నా ఏకాకి అయిపోయినట్లున్నది. ఇక అక్క తనకు యీ యింటితో యీ జన్మకు ఋణం తీరిపోయినట్లు అమ్మకి తను తనకమ్మా తోడై ఏడుస్తున్నారు. చిన్న కర్మకి అందుకోగల్గిన వాళ్ళు కొంతమందైతే ఆ మరునాడు మరి కొంతిమంది వచ్చారు. హేమ వాళ్ళాయన్ని వెంటబెట్టుకొని వచ్చింది. వస్తూనే 'తాతయ్యా! తాతయ్యా' అంటూ అమ్మమ్మని చుట్టేసుకుని ఏడ్చింది. తాతయ్యతోటి తనకున్న అనుబంధాలు, జ్ఞాపకాలు ఒక్కసారి ముప్పిరిగొని ఉంటాయ్. జ్ఞాపకం తెచ్చుకొని మరీ యేడ్చింది. ఎవరెవ్వరున్నారేమోనన్న ధ్యాస కూడా లేకుండా భోరున యేడ్చింది. అమ్మ కూడా అదే అవతారమెత్తింది.

ఔను. అమ్మకి నాన్నతో సాహచర్యం యాభైయేళ్ళు పైబడినది. ఆయనతోటివే ఆమె భావనలు కానీ.

ఇన్నేళ్ళుగా యెన్నో స్మృతులు, అనుభవాలు. అనేకమంది బంధువులు. ఒక్కొక్కరితో ఒక్కొక్కరకమైన అనుభవం; అనుభూతి, ఎవరన్నా కొత్తగా వచ్చినప్పుడు యిరన్నీ పైకి రావటం మళ్ళీ ఏడ్వటం.

రాము, మధుల పిల్లలు తన పిల్లలతో జట్టు కట్టేశారు. 'అన్నయ్యా' 'అక్కయ్యా' అంటూ వరసతో సంబోధించుకుంటున్నారు. అరుగు ప్రక్కన బొమ్మలాట పెట్టారు. చిన్నాన్న రఘుగాడు చిన్న దానిని కొట్టాడు అది వాళ్ళ నాన్న మధుతో చెప్పింది. ఛీ 'చెల్లాయ్' అంటూ జతకట్టి ఆడుకొంటున్నారు యీ రోజు.

పిల్లలు ప్రేమాభిమానాలు, మమతానురాగాలంటే యేమిటో తెలియనివాళ్ళు. -ని వాటితో పెనవేసుకు పోయారు. అన్యోన్యతలు పెంచుకొంటున్నారు.

తండ్రులు ఏ కోదరులైన విడదీసిన దూరంతో, పరిస్థితులు కల్పించిన నీడల్లో దూరంగా దూరంగా ఉంటున్నారు. నాన్నతో యెప్పుడు రాజీపడలేని తాను, యిప్పుడు యే రోజుకా రోజు భార్యతో, పై బాస్లతో, పరిస్థితులతో చేస్తున్నదేంటి?

తనకు భిన్నంగా తమ్ముళ్ళు జీవితాలున్నయ్యనుకోవటం లేదు.

ఇక తల్లులు. వీటన్నింటిని నిర్వచనాలతో సహా చదువుకున్న సుమిత్ర తోడికోడళ్ళు ఇంకా 'ఏమండీ 'ఏమండీ' అనుకొంటున్నారు. ఆప్యాయతల్ని దరికి రానీయటం లేదు. ఒట్టి ఫ్రెండ్నెస్.

గంటసేపు క్రింద వచ్చిన హేమ అప్పుడే వరసలు కట్టి 'అక్కయ్య'లను క్షేమ సమాచారాలడుగుతుంది.

చిన్న మరదలు 'లేదండి. మాకు సెలవు దొరకటం కష్టమై పోయింది'

మామగారి అవసాన దశలో రాలేకపోయినందుకు కారణాలు చెప్తున్నది.

'అక్కయ్యా...ఏమండి.'

వీటి రెండిటికీ దూరమెంత? ఈ దూరాన్ని దేనితో కొలవాలి? దగ్గరౌటానికి అడ్డొచ్చేదేమిటి?

చదువా—అది నేర్పిందనుకొన్న నాగరికతా? సంస్కారమా?

వలయాలు—ముసుగులు.

'నమస్కారం బావా!...వీరే మా వారు.' హేమ భర్తని తీసుకొచ్చి పరిచయం చేసింది.

'నీవు పెళ్ళికి రాలేకపోయావు కాని చిన్నబావ లిద్దరూ వచ్చారు...ఆఁ! ఆఁ!

వేస్తున్నావమ్మా? మీరు మాట్లాడుతూ ఉండండి. అమ్మ పిలుస్తోంది వెళ్తాను' వెళ్ళిపోయింది.

హేమ భర్త యెక్కడో చిన్న ఆఫీసర్ పదవి చేస్తున్నాడు.

కాని హేమలో నిండుదనం కన్పిస్తుంది.

అది జీవితంలో తృప్తి, ఆనందం లేక పోతే రాదు.

ఏదో పోగొట్టుకొన్న దానిలా లేదు.

తనను పోగొట్టుకొన్నానని బాధపడి ఉంటుందనుకున్నాడు

హేమలో ఆ ఛాయలు కూడా ఉన్నట్లు లేవు.

కల్గినదాంతో తృప్తి - ఉన్నదాంతో ఆనందం.

మరి తను. ఏమో?? తనదే అవస్థో తనకే తెలియదు. తన జీవితం ఆనందమయమో విచారసాగరమో తనకే తెలియదు.

'అన్నయ్యా?' రాముడు పిలిచాడు.

'ఏందుకురా ?' అన్నాడు.

ఆ పిలుపులోనూ, తన సమాధానంలోను ఏదో పరిపూర్ణత ధ్వనించింది. విఫినిటీ ఉన్నది. చనువున్నది.

'ఏమిటిరా రాము ?' మళ్ళీ అడిగాడు.

'అమ్మ గురించే...'

'అమ్మ గురించా? ఏమిటి ?'

'ఏముందన్నయ్యా ! అమ్మ ఒక్కతే విలగా ఇక్కడ ఉండలేదు. అసలే ఆరోగ్యం కూడా అంతంత మాత్రమే. విపరిదో ఒకళ్ళ సహాయం కావల్సిన వయస్సు ఇది. ఇక్కడ ఎవరూ ఉండరు కష్టపడాల్సిన వంత కాలం పడింది. ఇంకా ఆమె కష్టాలు పడటం మన కెవరికీ సంతోషదాయకం కాదు; శుభప్రదమూ కాదు.'

'అలాగే చేద్దాం. ఎవరమో ఒకళ్ళం తీసికెళ్దాం. కాని అమ్మ అభిప్రాయం కూడా కనుక్కోవాలి కాదా !'

'అందుకనే.'

ఆమె అభిప్రాయాన్ని కనుక్కోవటానికి తనను నియమించారు పెద్దరికం యిస్తూ.

ఆమె కొడుకుల సంభాషణ ఒక మూల కూర్చుని వింటూనే ఉన్నది.

'ఏమంటావమ్మా ?' అడిగాడు రావు.

'ఏమనేదేముంది పొలాలు కౌలు కిచ్చేసి యెక్కడో అక్కడ కృష్ణా రామా అనుకుంటూ కాలక్షేపం చేసెయ్యటమే' మధు అభిప్రాయాన్ని వెల్లడించాడు.

ఆమెకీ సంభాషణం యింపుగా లేదు. బాధ కూడా కల్గింది. చెట్టంత తండ్రి పోయి మూడు రోజులు కాలేదు. ఆ దుఃఖ ఛాయలునుండి యింకా కోలుకోలేదు. అప్పుడే అమ్మని భాగాలు వేసుకొంటున్నారు కొడుకులు.

'నే నెక్కడికీ రాను.' ఖండితంగా అనేసి వెక్కి వెక్కి యేడ్వటం మొదలెట్టింది.

'ఆయనుండగానే పసుపు కుంకుమలతో పోతే నాకీ బాధలు ఉండేవి కావు.'

'అదేంటమ్మా ! నీవు ఇక్కడుంటే కష్టాలు పడ్తావనే కదా మేం మా వెంట ఉండమని కోరేది.'

'అవును రా. నా బాధలు తీర్చటానికే మీరు రమ్మనేది. కాని ఈ యింటిలో చూడండి. ప్రాణమున్న వాటిల్లోనే కాకుండా, ఆఖరికి నిర్జీవాలైన ప్రతివస్తువులోను ఆయన కనబడుతున్నారు. నిన్న గాక మొన్న వీటితో ప్రాణప్రదంగా చూసు కొంటున్న యజమాని వీటన్నింటిని విడిచి వెళ్ళిపోయారు. ఆయన అడుగుల సవ్వడులు, ఆయన కంఠధ్వనులు యింకా ఱింగురుమంటూనే ఉన్నాయ్. వీటన్నింటిని విడిచి పెట్టలేను. ఈ జ్ఞాపకాల పరిధి నుండి రాలేను. నన్నయినా ఆయన ఆత్మ శాంతి కోసం దేవుణ్ణి ప్రార్థించుకో నివ్వండి.'

ఈ సంభాషణ ఏందుకెత్తామూ అని విచారించాడు రావు.

'అదేంటమ్మా అలా అంటావు? పడి వంతకాలం నాన్నకు సేవలు చేసి బాధలు పడ్డావ్. ఇక నుండైనా కొంచెం విశ్రాంతి దొరుకుతుందని అన్నాం కాని...' సమర్థించుకోబోయాడు మధు.

'నా బాధలు మీకు కావాలి బాబు, సంతోషమే. నేను కష్టాలు పడుతున్నానంటే మీకు బాధ కల్గుతుంది. అదీ ఏ తల్లీ కోరుకోదు.'

'అందుకే కదమ్మా?' రావు అందుకొన్నాడు.

'కాని నన్ను ప్రేమించినదాంట్లో మీ నాన్నను వెయ్యోవంతు ప్రేమించారు రా?... లేదు...ఆయన అవసరం లేదు మీకు. ఈనాడు ప్రయోజకులయ్యారు కాబట్టి ఆయన ఆస్తి కూడా అవసరం లేదు. కాని ఆయన తీర్చి దిద్దిన మీ బ్రతుకులు మాత్రం మీవి. ఆయన జ్ఞాపకాలు కూడా మీకొద్దు. అవన్నీ దయ్యాలు, భూతాలు.'

'చాలా కటువుగా అంటున్నావమ్మా ?' రాము అన్నాడు.

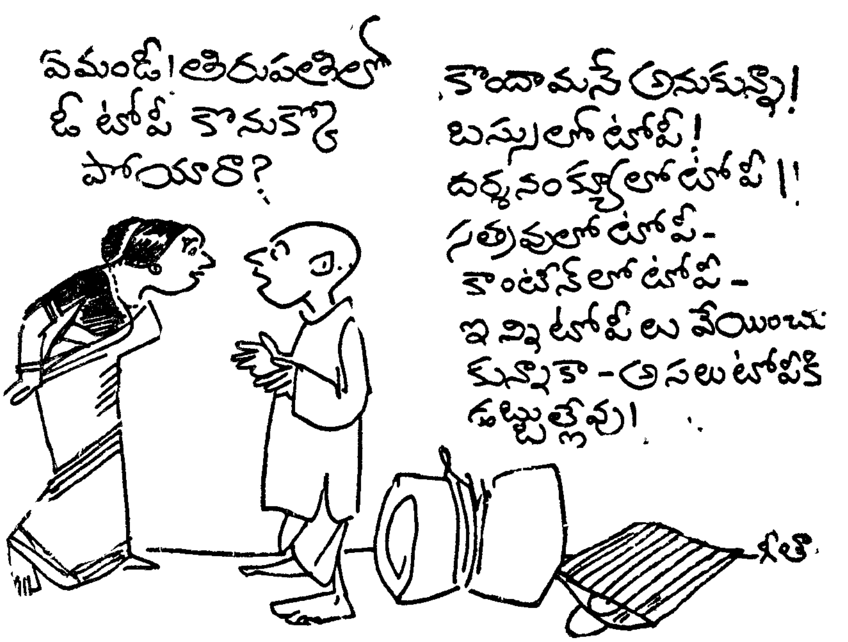

'అమ్మ: చాలా మెత్తగా చెబుతున్నాను. మీరు అధికంగా ప్రేమించే అమ్మకి భర్తగా ఆయన్ని మీరు చూశారు. గౌరవించారు. భయపడ్డారు. ఆయననుకొన్నట్లు మిమ్మల్ని తీర్చిదిద్దుకోగలిగారు కాని మీ ప్రేమల్ని అభిమానాల్ని పొందలేకపోయ్యారు. మిమ్మల్ని చాలాగా మమతానురాగాలతో బంధించలేక పోయ్యారు. అదీ ఆయన చేసుకున్న పాపం.'

'అవన్నీ యిప్పుడెందుకమ్మా?' ఆపు జెయ్యాలని అన్నాడు రావు.

'ఇంకెప్పుడురా. ఆయన ఆఖరి మాటగా

కారు మేఘం

ఏమన్నారో తెలుసా. 'పెద్దాడు, పిల్లలూ వచ్చారా?' అన్నారు' దుఃఖాన్ని ఆపుకోలేక యేడ్వటం మొదలెట్టింది.

'అమ్మమ్మా 'ఊరకోవే,' హేమ కళ్ల నిండా నీళ్లు నింపుకొని, మంచినీళ్లు పట్టుకొచ్చి ఓదార్చింది.

'అదుగో—బయటున్న ఆ మామిడిచెట్టు చూడండి. ఏడేళ్ల క్రిందట దాన్ని నాటారు, ఇప్పుడు కాయలు కాస్తుంది. దాని క్రింద కూర్చొని 'మనం — ఈ చెట్టునంటే వాళ్ళమే...మన పిల్లలమాత్రం ఆ పళ్ళను అవి యెంత మధురంగా ఉంటాయో చూడ'ని తరచూ అంటూ ఉండేవారు... దానికి తగ్గట్టుగానే మీ...మీరుకూడా మీ ప్రయోజకత్వం మీకు మీరే సంపాదించుకొన్నారనే భావంతోటే ఉన్నారు.'

ఎవరూ యేమీ మాట్లాడటం లేదు. నిశ్శబ్దం తాండవించింది.

'మనకున్న పది యెకరాల పొలంతో మిమ్మల్ని చదివించటానికి యెన్ని కష్టాలు పడ్డారో మీకు తెలియదు. ఆ కష్టాల్ని తెల్సుకోకుండా మీ రెక్కాడ బాధ్యతా రహితంగా ప్రవర్తిస్తారోనని భయాన్ని మీలో రేకెత్తించారు. ఆఖరికి ... అదే... అదే... ఆయన్ని యెందుకూ పనికిరాని వాడిగా చేసింది. మీ అందరి దృష్టిలో పుల్లయ్య—వేమవరం వెళ్ళొచ్చినట్లుగా ఆయన యీ లోకంలోకివచ్చి వెళ్లిపోయారు.'

'అదేమిటమ్మా! మేమంత కృతఘ్నత చూపించామా?' రావు ఉండబట్టలేక పోయాడు.

కృతజ్ఞత, కృతఘ్నతలు ఎవరికి వారు ఆత్మసాక్షిగా అనుకోవాల్సినవిరా నేను మిమ్మల్ని గురించి అలా అనుకోను. మీ అందరికీ అమ్మ అంటే దేవతనే పూజ్య భావం ఉన్నది. గౌరవం ఉన్నది. నేను దీపం వంటి దానవని అన్నారు కూడ ఒకసారి. నిజమే...మీ అందరికీ వెలుగిచ్చానేమో! ...కాని ఆ వెలుగుకు చమురు...చమురుని మర్చి పోయారురా మీరు...'

ఆమెని ఏడ్వకుండా ఆపటం ఎవరితరం కావటం లేదు.

'నాన్నంటే మీ అందరికీ సింహస్వప్నం. అది నాకూ తెల్సు. ఆయన ఉరుములు మెరుపులకి మీ జీవితాలు బీటలు వారి పోతయ్యనుకున్నారు. కాని ఆయన...ఆయన. మేఘం రా...కారు మేఘం.' భోరున ఏడ్వటం మొదలెట్టింది.

కొడుకులు ముగ్గురూ చలించారు. హృదయాలు ద్రవీభూతాలయ్యాయి కళ్ళ నిండా నీళ్ళు క్రమ్ముకొన్నాయి. వాళ్ళకి తెలియకుండానే కన్నీటి బిందువులు నాన్న పాదద్వయం తిరుగాడిన ప్రదేశంలో క్షమాభిక్ష అభ్యర్థిస్తున్నట్లు బొటబొటా రాలినవి. ●

కే. టి. కృష్ణమూర్తి ఆచ్చారిగారి

"మేల్ మాయిల్ మందు"

నల్లరంగు, యెర్రరంగు, పొడలు, దద్దులు, గజ్జి, మరియు చెడ్డనీరు వ్యాపించినందున ఏర్పడు విసుగు పుట్టించు రణములు మొదలగు

దీర్ఘకాల చర్మరోగములకు ఉత్తమ నివారిణి

వివరములకు

సిద్ధ డాక్టర్ కే. టి. కృష్ణమూర్తి ఆచ్చారి & సన్సు

5/22, మేల్‌మాయిల్. (P. O.) N. A. Dt